

כ"11 בדצמבר 1970 שלח בן-גוריון משרה בוקר את המכתב הבא למנכ"ל משרד החוץ, גדעון רפאל. "אני צריך לברר אתך אם יש אצלכם כל החומר על עמדת ברית-המועצות בשנת 1948 ומקורם להקמת מדינת ישראל", כתב לו. "כשאיהיה בירושלים אגש אליך לברוק אם כל החומר ישנו במשרד החוץ. אני מתכוון לכתוב חובי רת על יחס רוסיה להקמת המדינה". חיפשתי באחרונה את הספר או החוברת האמורה, אך ממכון מורשת בן-גוריון נמסר לי כי הוא לא הותר אחריו כתב יד מרוכז בנושא. עלה ברעתי שמא היה לו הרהור שני. שכן באתם ראינות גם אמר לי: "לאחר הניצחון של ישראל במלחמת השחרור הם (הרוסים) לא היו כעוד ולא היו נגד. לאט-לאט הפכו להיות שונאים גלויים. היום הם לא פחות טובים מהנאצים. אם כי אינני חושב שירחיקו לכת עד כדי השמדת ישראל".

שאלתי: מדוע השתנה יחסם אלינו באורח כה קיצוני?

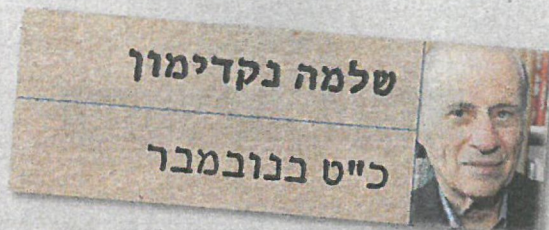
בן-גוריון ענה: "גם אז ידעתי מהו הנימוק שהם תומכים בנו: הם רצו להיפטר מהאנגלים במזרח התיכון. אבל זה לא פסל בעיניי את תמיכתם בנו. להם יש עתה צורך לרמות את עמם, שכל זה, הקמת מדינת ישראל, היה טריק אימפריאליסטי".

ומה לדעתך, שאלתי, יהיה הצעד הבא במעורבות הסובייטית?

בן-גוריון השיב: "לכן לא אקח על עצמי לומר מה הם יעשו, אם כי אינני חושב שהם רוצים להשמיד את ישראל, על אף שהם על-לים לעשות זאת... אני מסופק אם הם עצמם יודעים לאן ללכת".

ואכן, הוא עקב אחרי ברית-המועצות בתשומת לב רבה. כ"2011 חשפתי מכתב בן חמישה עמודים לחברי ממשלתו, שנכתב ב"נואר 1953, שבמקורו עמדו שתי פרשיות: משפט ראווה כפראג נגד בכירי המשטר, רובם יהודים, באשמת קשירת קשר נגד מדינתם; ומשפט במוסקבה של תשעה רופאים, שישה מהם יהודים, באשמת קשר להמתת מנהיגים ומפקדי צבא בכירים בברית-המועצות. "אין כל ספק בכך שסטאלין מתכוון להשמדת יהודי ברית-המועצות וגרורותיה, שנאמנותם אינה ודאית בעיניי", כתב. "לסטאלין פנים כפולות: מצד אחד ינאץ כל מונח אנטישמי וגזעני, מהצד האחר יעשה את שעשה היטלר בלי כל רתיעה ומניעה מוסרית".

מכאן ואילך התגלגל סיפור רב-אנפין, אלא שסטאלין לא הספיק לבצע את מה שבן-גוריון ייחס לכוונותיו, שכן הוא הלך לעולמו כ"5 במארס 1953, בעיצומן של התרחשויות אלה, בעוד מוסדות מדינת ישראל דנים ושוקלים כיצד לעצור את מסע המוות שה"ן ליהודי ארצו. ■

הפיק החסר

73 שנה לאחר החלטת עצרת האו"ם על הקמת מדינה יהודית, ראוי לחזור אל אחד הסיפורים הנשכחים מראשית ימי המדינה. עם פרישתו מהמערכת הפוליטית בשנת 1970 חש רוד בן-גוריון כי עליו למלא פרק חסר בסיפור הקמת המדינה. חסר, משום שלא כלל אותו ביומניו ("מחברות עבודה" בלשונו), וגם לא ב"מדינת ישראל המחודשת", שני כרכי האוטוביוגרפיה שראו אור כשנה לפני פטירתו בסוף 1973. חסר, מפני שהיה נתון בעשייה הממלכתית ורק אז, בשרה בוקר, ביקש להנציח את מרכזיותו של פרק זה.

פעמיים בימי פרישתו ראינתי אותו ל"ידיעות אחרונות" - כ"22 במאי 1970 בביתו בתל-אביב וב"9 באוקטובר 1970 במעונו בש"רה בוקר. "אני מתכוון לכתוב ספר על עזרת ברית-המועצות לנו לפני הקמת המדינה, עם הקמתה, כל זמן מלחמת העצמאות, ואח"ריה", הוא אמר לי. "ממשלת אנגליה דאו רצתה להרוס את המדינה היהודית. אמריקה הטילה אז אמברגו כללי על הנשק למזרח התיכון. הרוסים, הם שהמציאו לנו הנשק. אלמלא הרוסים אינני יודע אם היינו קיימים. עד גמר מלחמת העצמאות עמדו הרוסים לימינו, יותר מכל מדינה אחרת. הם עזרו לנו בכל, בחכמה ובעקשנות רבה".

"אין כל ספק בדבר שסטאלין מתכוון להשמדת יהודי ברית-המועצות", כתב בן-גוריון ב"1953 "סטאלין יעשה את שעשה היטלר בלי כל רתיעה ומניעה מוסרית"